

BEWEGINGSGERICHT OF SPORTGERICHT (1)

Reactie op het artikel 'De aanpak van het sporten en/of bewegen in LO (1)'

In het artikel over sporten en/of bewegen door Jaap Bakker aangeboden namens een schrijverscollectief wordt verteld dat er in de wereld van LO twee visies zijn: de bewegingsgerichte benadering en de sportgerichte benadering. Het Basisdocument VO zou vooral vanuit de bewegingsgerichte benadering zijn geschreven. Dit artikel vraagt om een reactie omdat hier een verkeerde voorstelling van zaken wordt gegeven van zowel de vakwereld als van het Basisdocument VO.

Door: Maarten Massink

Binnen de KVLO moet aan vakontwikkeling worden gedaan die ruimte laat aan meerdere theorieën. Het Basisdocument VO is vooral eenzijdig gericht op de bewegingsgerichte benadering. Dit is in het kort de kritiek van het schrijverscollectief van het voorgaande artikel in deze rubriek. De kritiek richt zich op het Basisdocument VO dat in opdracht van de KVLO is geschreven door de SLO. Ik bestrijd dat het boek vanuit één theorie is geschreven.

In het artikel worden argumenten gezocht die een tweedeling oproepen. De wereld van de LO wordt opgesplitst in aanhangers van twee praktijktheorieën. De één is meer bewegingsgericht en is er sprake van volgend onderwijs. De ander is sportgericht waarbij meer sprake is van ontwikkelend onderwijs.

Daarna wordt uiteengezet dat het Basisdocument VO vooral geschreven is vanuit de visie van volgend bewegingsgericht onderwijs en dat ontwikkelend en sportgericht onderwijs onvoldoende uit de verf komt.

TEGENSTELLING

De wereld van LO opsplitsen in deze twee benaderingen is opkloppen van tegenstellingen die in de uitwerking van de praktijk helemaal niet zo sterk gevoeld worden. In mijn vaksectie werken mensen met verschillende achtergronden wat vooropleiding (Calo, Aalo) betreft. Het onderscheid tussen sportgericht en bewegingsgericht of volgend en ontwikkelend lesgeven is nooit een belemmering voor het elkaar vinden in de praktijk. De klassen en de leerlingen waaraan je lesgeeft zijn eerder aanleiding om de ene keer wat langer stil te staan bij de wensen en mogelijkheden van de klas of individuele leerling en de andere keer wat sneller door te gaan in de richting van het sportspel volgens een methodische lijn. Hier liggen didactische en pedagogische motieven aan ten grondslag en geen

principiële keuzes van de sectie. Het kenmerkende van een praktijktheorie hoort te zijn dat de theorie uitgaat van, en zich aanpast aan, de praktijk. Bewegingsgericht of sportgericht is daarbij soms een moeilijk te hanteren onderscheid. Soms sta ik wat langer stil bij een tikspel dat leerlingen leuk vinden om te spelen. Al bewegend leren de leerlingen zo kansen in te schatten om te ontkomen aan een tikker op een manier die ze aanspreekt. Dat leidt tot bewegingsvaardigheden en inzichten waar ze in een sportspel ook mee uit de voeten kunnen. Ben ik dan bewegingsgericht bezig of sportgericht? Als leerlingen door dit tikspel erg gemotiveerd zijn en het spel uit willen bouwen in een richting die veel inzicht en bewegingsvaardigheden vraagt die in het sportspel terug komen, is dat dan volgend of ontwikkelend?

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Overleg

Sportgericht?

VERKEERDE VOORSTELLING

Ten tweede wordt een verkeerde voorstelling van zaken gegeven. Het *Basisdocument VO* zou niet voldoende kansen geven voor een sportgerichte benadering en verdieping.

Het is een misvatting dat het boek voorschrijft hoeveel lessen jij aan slag- en loopspelen moet besteden. Die keuzes worden aan de vakgroep gelaten. Datzelfde geldt voor boksen of andere activiteiten. Per activiteitengebied is een flink aantal uren beschikbaar. Welke kernactiviteit je kiest is aan de vakgroep. Je kunt je beperken tot één activiteit, of gaan voor meerdere. Dat geeft je de mogelijkheid te kiezen voor verbreding of verdieping. Er zijn activiteiten die meer bewegingsgericht zijn en activiteiten die meer sportgericht zijn. Dat die keuze wordt bepaald door het *Basisdocument* is niet waar. Net zo min wordt de wijze van aanbieden door dit boek opgelegd. Dit kan volgend of ontwikkelend zijn. Ik zie voldoende mogelijkheden om op basis van het *Basisdocument* volgend of ontwikkelend les te geven. Maar het kan ook een mix worden bepaald door de activiteit en de klas.

CITATEN

Enkele citaten uit het artikel. Onder het kopje 'Verschillen in het nemen van 'tijd' om te leren' citaat 1:

Bij een bewegingsgerichte benadering, zoals in het Basisdocument wordt voor het hoofdprobleem 'inblijven en uitmaken' elf klokuren aanbevolen. Daarin dienen verschillende soorten kernactiviteiten van tik-, afgooi- én slag- en loopspelen aan bod te komen.

Hier zit de kern van het misverstand. Het *Basisdocument* schrijft helemaal niet voor welke kernactiviteiten in welke verhouding aan bod moeten komen en dat niet alleen binnen

'inblijven en uitmaken'. Er wordt beschreven welke kernactiviteiten gekozen *kunnen* worden. Als er voor kernactiviteiten gekozen wordt dan worden de thema's aangegeven en wat binnen de kernactiviteiten geleerd kan worden (niveaubeschrijving). Dit om de kwaliteit van de les (wordt er wat geleerd?) te peilen. Niet om voor te schrijven wat een docent moet kiezen. Als je kiest voor een sportgerichte benadering dan kun je kiezen voor meer, of alleen softbalachtige slag- en loopspelen.

Citaat 2

In de beperkte lestijd die dan per sportgebonden activiteit beschikbaar is, leren leerlingen mogelijk wél 'al spelend te treffen', maar ze leren niet te schermen of te boksen.

Concluderend: Het opdoen van

meer specifieke leerervaringen in een echte sportcontext vereist doorgaans meer tijd dan meer algemene bewegingsgerichte leerervaringen.

Nogmaals, dit is en misvatting. Er staat dat in de onderbouw een keuze gemaakt kan worden voor één van de deelgebieden. Hiervoor zijn zeven klokuren (8,5 lesuren) beschikbaar voor oriëntatie en twaalf klokuren (14,5 lesuren) voor uitbouw. Dat is samen 22 lesuren! Citaat *Basisdocument* blz. 39 'Vaksecties bewegingsonderwijs bepalen zelf hun eigen pro-

Bewegingsgericht?

gramma en de verdeling van tijd die daarbij past.'... 'een vaksectie zou kunnen kiezen voor een breed programma met meer variatie of voor wat meer keuzemogelijkheden en verdieping'. Kortom het *Basisdocument* schrijft hier niet voor hoe je de tijd verdeelt. De vakgroep kan kiezen voor verdieping. De conclusie kan daarmee geen punt van kritiek zijn op het *Basisdocument*. Daar wordt die keuze niet gemaakt.

Onder het kopje '**Verschillen in leren door het onderwijzen in meerdere methodisch geordende bewegingsvormen**' citaat 3:

Concluderend: Er komen in een sportgeoriënteerde aanpak in een periode altijd meerdere methodisch geordende bewegingsvormen aan bod omdat het de bedoeling is dat leerlingen echt wat vaardiger worden in een sportactiviteit en er op een hoger niveau aan

kunnen deelnemen. Sportoriëntatie in de bewegingsgerichte aanpak is daarentegen eerder een kennismaken met een sportervaring, waarbij het ervaren van een of twee bewegingsvormen voldoende kan zijn.

In deze conclusie wordt de suggestie gewekt dat alleen van een sportgeoriënteerde aanpak leerlingen vaardiger worden en dat daar geen tijd voor is in het *Basisdocument*. Dat is niet waar. Sportgericht of ontwikkelingsgericht is de keuze van de docent/vaksectie. Je kunt je ook afvragen of het vaardiger worden alleen is voorbehouden aan de sportgeoriënteerde benadering. Hiermee wordt impliciet een waardeoordeel uitgesproken.

Onder het kopje '**Leermethoden om te leren hoe te leren**' citaat 4:

In een bewegingsgerichte aanpak ligt het accent daarentegen doorgaans meer op het ervaren en beleven van bewegen dan op het systematisch bewustmaken hoe er geleerd is en kan worden.

Het *Basisdocument* VO besteedt juist binnen 'Bewegen beleven' expliciet aandacht aan het aspect 'gerichtheid op

leren' als onderdeel van 'gerichtheid op bewegen'. Daarmee wordt juist het belang aangegeven van bewust maken hoe er geleerd is en kan worden. Het is voor het eerst dat in een dergelijke publicatie aan dit aspect zo nadrukkelijk aandacht wordt gegeven in de kwaliteitsduiding. Vanuit dit punt gezien verdient het *Basisdocument* juist bijval in zijn poging dit aspect nadrukkelijk te benoemen.

CREDITS

Onder het kopje '**Relevantie van sportgericht-zijn**' citaat 5:

Concluderend: Vanuit het perspectief van de sportgerichte aanpak is er geen reden om sportactiviteiten in de LO uit te sluiten. De leraar LO wordt geacht uitstekend in staat te zijn sportactiviteiten op een goede manier te vertalen tot pedagogisch didactisch verantwoorde onderwijsactiviteiten.

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Wedstrijd met officiële regels

Mee eens. Als de LO-docent nu wel alle credits krijgt om goed te kiezen mag hij ook de credits krijgen om bepaalde aspecten uit de sportwereld niet over te nemen in zijn lessen. De docent kan om pedagogische redenen ervoor kiezen langer stil te staan bij dat wat voor de leerlingen in bepaalde situaties het beste werkt. Soms is dat bewegingsgericht en volgend, soms is dat sportgericht en ontwikkelend. Beide oriëntaties krijgen volop de ruimte in het *Basisdocument* VO.

Wordt vervolgd

Correspondentie: M.Massink1@chello.nl